

zwakke gestiel van deze brochure ondanks alle gewichtige beschouwingen en zware beweringen, welke erin voorkomen, op te merken.

Prof. Visscher begint met een betoog over het gezag der Heilige Schrift, over de geestelijke verwoesting, welke in de historie der Schriftcritiek, die dit gezag ondermijnde, heeft aangericht.

Wij zijn het hierover met hem van harte eens. Maar waarom was het noodig dit in dit verband uiteen te zetten?

Natuurlijk om den lezer erop voor te bereiden, dat de kwestie over Markus 16:9-20 het gezag der Heilige Schrift raakt.

Om het voor te stellen als een proeve van Schriftkritiek.

Hoe hij dit klaarspeelt?

Wij zullen hem zelf laten spreken.

„Het dagelijks omgaan met bepaalde dingen of met bepaalde vraagstukken werkt afstompend op de fijnheid des gevoels. Ook de theoloog ontkomt daaraan niet. De eenheid der Schrift, de scherpe omlijning, waarin zij als Gods Woord voor zijn bewustzijn stond, wordt omdoezeld en omneveld. Haar gezag wordt er altijd eenigszins door aangetaast, als hij zich indenkt, dat hij eerst een wetenschappelijke arbeid heeft te verrichten om haar oorspronkelijken vorm te benaderen. Vroeger toen hij uit de vertaling leefde, voelde hij dit minder. Het werk, dat de vertalers voor hem deden, maakte de nadering tot de Schrift gemakkelijk, zoodat zij meer in haar heerlijkheid voor zijn bewustzijn verscheen. Maar zoodra hij geroepen werd zelve tot den grondtekst te komen en het rijke materiaal te overzien en te verwerken, rezen er vragen, die hij vroeger niet voelde opkomen, moeilijkheden, waarvoor zijn oog tot nu toe gesloten bleef.

Dit heeft ongetwijfeld een goede zijde. Hij wordt er door verlost van de sleur, moet zich rekenschap geven van zijn geloof, zich toetsen en de gronden peilen van hetgeen hij door opvoeding verkreeg. Hij moet voor zichzelf veroveren hetgeen hij eerst als vaderlijk goed meekreeg uit zijn levenskring. Menigeen wordt alzoo geworpen in een strijd, die heilzaam kan werken, omdat hij er een man van beginsel en van overtuiging door wordt, zoodat hij met de Samaritanen kan zeggen: „ik geloof niet meer om uws zeggens wil, want ik zelve heb Hem gehoord en ik weet, dat deze waarlijk is de Christus“. Maar daar staat tegenover, dat de uitslag niet altijd zoo schoon is. En altijd is er deze schaduwzijde, dat hij zijns ondanks tegenover den tekst een zekere losheid, ik zou bijkans zeggen eene koelheid, zelfs eene onverschilligheid verkrijgt, die voor den leeders eerbied jegens de Schrift niet bevorderlijk is. De Schriften Gods moeten alzoo iets van den glans in, dien zij oorspronkelijk voor hem hadden.“

Deze passage is uit velerlei oogpunt merkwaardig. Maar tevens bedenkelijk.

Ze maakt het verwarren van tekstonderzoek en Schriftkritiek zoo gemakkelijk mogelijk.

Daarenboven is ze over-gereformeerd.

Want de eenvoudige moet daarbij wel deze conclusie trekken: „dan ben ik toch eigenlijk bevoorrecht boven den man van godgeleerde studie. Ik zie de Schrift meer in haar heerlijkheid. Hij daarentegen voelt zich noodwendig min of meer los van haar. Het kennen der Schrift uit de vertaling is per slot van rekening te prefereren boven het lezen van de Schrift in den grondtekst“.

Anderen zullen nog verder gaan en oordeelen: „wat op den kansel door den godgeleerde gepredikt wordt, moeten we altijd min of meer onder voorbehoud aannemen, want de man die daar staat, heeft krachten zijn opleiding iets van den leeders eerbied voor de Schrift verloren“.

Wie zich op dit pad begeeft moet eindigen met voor zichzelf de Schrift te lezen en zich van de kerk af te keeren of den een of anderen oefenaar na te loopen, die den Bijbel in den grondtekst niet kent.

Moet hieruit misschien ook afgeleid, dat Prof. Visscher zich sinds geruimen tijd aan den grondtekst der Schrift en het daarvoor geëischte tekstonderzoek heeft onttrokken en tot de gangbare vertaling is teruggekeerd?

Dan zou het op die manier te verklaren zijn, hoe hij de grens tusschen tekstonderzoek en Schriftkritiek zoo nit het oog verliezen kon en zulk een walmend licht op dit onderzoek verspreiden.

En toch, dat iemand van studiezijn als hij zijn kennis van den tekst als nuttelooze bagage ergens in ons vaderland heeft laten staan, komt ons ook weer apokrief voor.

Het wordt een ware puzzle.

Dan deden onze vaders anders.

Zij wilden de gemeente ook in deze niet in mogelijke vooroordeelen stijven (gelijk Prof. Visscher hier doet), maar opvoeden.

Toen zij den Statenbijbel uitgaven, gaven zij dien met kanttekeningen.

En het was hun bedoeling, dat die Bijbel niet anders dan met die kanttekeningen zoude worden gelezen.

Onze bijbels zonder kanttekeningen zijn stellig niet „e voto Dordraceno“, overeenkomstig den wensch onzer Dordtsche vaders.

Nu vindt gij telkens aan den kant, hoe volgens

de meening van de vertalers de tekst ook anders gelezen kan worden. Een schat van tekstonderzoek is hierin verwerkt.

Zoo populariseeren zij de gedachte, dat men niet moet meenen, dat de in den tekst gebodene de eenig mogelijke of de ware lezing zou zijn.

Ja, zij leggen de beslissing in handen der eenvoudige geloovigen.

Een gedurfd, maar tevens een gezond standpunt! Wat lijkt het standpunt van Prof. Visscher hier tegenover bekrompen, overgereformeerd of wilt gij: ongereformeerd.

En nu zegge men niet: maar hij heeft toch ook nog wel een goed woord over de studie van den tekst.

Ik laat nu daar, dat zelfs op dit goede woord heel wat valt af te dingen.

Maar dat alles kan niet uitwischen zijn verklaring: „En altijd is er deze schaduwzijde, dat hij zijns ondanks tegenover den tekst een zekere losheid, ik zou bijkans zeggen eene koelheid, zelfs eene onverschilligheid verkrijgt, die voor den leeders eerbied jegens de Schrift niet bevorderlijk is. De Schriften Gods moeten alzoo iets van den glans in, dien zij oorspronkelijk voor hem hadden“.

Hier tegen nu meen ik uit naam van alle theologen, die den levenden band aan Christus en Zijn Woord gevoelen, te moeten protesteeren.

Zeker, er bestaat immer gevaar van gewennen aan het heilige.

Maar dat bestaat er ook voor den oefenaar, den catechiseer-ouderling, den onderwijzer, ieder, die dagelijks en trouw de Schriften leest.

Het tekstonderzoek draagt daaraan alzoo niet de minste schuld.

Integendeel.

Wij moeten hier uitspreken, dat het tekstonderzoek ons niet van de Schrift verwijderd heeft, maar ons juist nader tot het Woord en daarmee ook tot Christus heeft gebracht.

De glans en majesteit der Schriften zijn daardoor voor ons niet verminderd, maar verhoogd.

De voorstelling, die door Prof. Visscher wordt gegeven, mogen we op grond van eigen ervaring niet anders dan als onwaar en gevaarlijk teekenen.

HEPP.

Gemeentevergaderingen.

II.

We achten gemeentevergaderingen zeer in het belang van den opbloei van ons kerkelijk leven in den modernen tijd. En we zullen zeggen waarom. Het zou dwaas zijn om van onzen tijd niets dan kwaads te zeggen. Dat leidt er toe om het verleden te idealiseeren ten koste van de waarheid. Vroeger was ook niet alles te loven. De wereld was in haar beginsel niet meer of minder, maar even zondig als nu. Wie wel eens in de kerkelijke archieven gesnuffeld heeft en de acta van vorige eeuwen kent, loopt niet zoo veel gevaar het verleden als een idylle te zien.

Toch zijn we in één opzicht beslist achteruitgegaan. Of het waar is dat de werking van Gods algemeene genade minder krachtig wordt, waag ik niet te beslissen. Maar aan den indruk dat het toch inderdaad zoo is, kunnen we schier niet ontkomen. De menschen worden brutaler. Het schaamtegevoel wordt zwakker. Wel zei reeds in de dagen van David de dwaas in zijn hart: Er is geen God, maar nu schreeuwt hij het schaamteloos uit op de markt des levens. Lag er vroeger zeker beslag op de menschen, waardoor het kwaad niet zoo openbaar werd, in onzen tijd toont het ongelooft zich drier en onbeschoemd op elk gebied des levens en vraagt het vrijmoedig om consequente erkenning.

De publieke levenstoon wijzigt zich in ongunstigen zin.

Onze menschen en met name onze jongelui komen veel meer en veel ernstiger in aanraking met afwijkende meeningen dan vroeger. En die worden op veel drierster toon voorgedragen en bepleit dan voorheen.

Reeds daarom moeten we, afgedacht nog van dieper liggende motieven, op tegenweer bedacht zijn.

Wat Paulus reeds aan Timotheus als taak opleide (2 Tim. 4:2) nl. om te wederleggen, om terecht te wijzen en te beschamen, is tegenwoordig meer dan ooit de taak der kerk, nu de leugen zich op de markt des levens met al grooter vrijmoedigheid en al sterker consequentie aan oud en jong opdringt.

Evenwel, niet alleen antithetisch (door de tegenstelling te laten uitkomen en de afwijking te bestrijden) maar ook thetisch (door eigen beginselen te stellen en uit te werken en te verdedigen) moet de kerk haar invloed doen uitgaan.

Wellicht heeft de kerk ook weer nooit als nu een gelegenheid gehad, om aan een wegzinkende wereld het Woord van God te brengen in zijn beteekenis en rijkdom voor het menschenleven. Er is trots alle brutale ongelooftpropaganda een algemeene onvoldaanheid, een zoeken van het menschenhart, dat in de stoffelijke dingen geen bevrediging vindt.

De reactie naar de zijde van de geestelijke dingen, die niet kon uitblijven, is gekomen.

Daarom is er voor de kerk zulk een groote kans om gehoord te worden.

Alleen maar, men zoekt wel de geestelijke dingen, doch niet de kerk.

De kerk heeft bij de scharen geen vertrouwen.

Men acht haar, als instituut, uit den tijd.

De officiële prediking trekt hen niet.

Zij zullen tot ons niet komen.

Men kan daarom niet redeneeren als volgt: Elken Zondag wordt er gepreekt. De kerken staan voor iedereen open. Wij zoeken te prediken het woord voor onzen tijd. Daarmee hebben wij, de kerk en haar ambtsdragers, onzen plicht gedaan.

Dan zal het blijken dat de stroom des levens aan de kerk voorbijgaat. En zij boet haar invloed op die wijze almeer in.

Dat zou een conservatisme zijn van het ongewenschte soort.

De kerk moet de zoekende wereld tegemoet treden. Zij doe dit door ernstigen, doebewusten en welgeorganiseerden Evangelisatiearbeid.

Maar zij doe dit ook door het instituut der gemeentevergadering.

Het is intiemend, dat de belijders van 's Heeren Naam op allerlei gebied persoonlijk en in gemeenschap hun invloed doen gelden en voor de beginselen van Gods Woord de praktische toepassing zoeken. Maar wij mogen daarbij niet uit het oog verliezen, hoe voor hen uit het institutionaire leven der kerk de geestelijke bezieling moet uitgaan voor dezen arbeid.

De kerk als instituut is niet slechts een mensche-lijke uitvinding, maar een instelling van Christus. Niet slechts het steigerwerk, dat nu om den bouw der kerk wordt opgetrokken en, als die voltooid is, wordt weggeworpen, maar een levensvorm waarin de herscheppingslijnen voor het Nieuwe Jerusalem zijn te onderscheiden.

Men onderscheide wel, maar scheide niet Gods gebouw van Gods akkerwerk (1 Cor. 3:9), geworteld van opgebouwd (Col. 2:7). De kerk als instituut moet zijn de stad op den berg.

Zij moet dit zijn allereerst door haar schriftuurlijke prediking, door haar catechetisch onderwijs, waarin met de geestelijke stroomingen moet worden gerekend en door het huisbezoek harer opzieners, waarin de weg voor samenspreking wordt geopend.

Maar wij meenen dat daarmee niet kan worden volstaan.

Daar is, om iets te noemen, de theosofie. Wij weten hoevelen door dit stelsel worden bekoord. Ook in christelijke kringen, ja onder hen die van Gereformeerden huize zijn.

Kan een predikant nu over de theosofie preeken? Zóo preeken dat het geen lezing of wetenschappelijke voordracht wordt? Zóo preeken dat het Bediening des Woords blijft en de tekst maar niet als motto genomen is om een systeem uiteen te zetten en te bestrijden?

Het komt ons voor dat dit niet mogelijk zal zijn.

In de prediking kunnen wel de hoofdlijnen worden getrokken, kan principieel wel de dwaling b.v. van de theosofie worden aangetoond, maar voor het afdalen in bijzonderheden is de kansel de plaats niet.

De kansel mag geen kathedraal worden.

Het evenwicht tusschen hart en hoofd mag bij de luisterende schare niet worden gestoord.

Zelfs in de catechismusprediking, die onderwijzend van strekking is, gevoelen we de moeilijkheid, dat we wel van verschillende richtingen en stroomingen iets kunnen zeggen, het licht van Gods Woord er op kunnen laten spelen, maar er toch niet zóo over kunnen handelen, dat het ook in wetenschappelijken zin bevredigt en eventueele tegenwerpingen worden ondervangen.

Immers, en dat is geen geringe factor, in den Dienst des Woords spreekt de voorganger alleen. Niemand mag vragen stellen, bezwaren maken, instemming betuigen, het gehoorde nader aandringen.

Alleen de predikant spreekt.

Nu komt er bij den een of ander onder het hooren een vraag of tegenwerping op, die door het betoog van den spreker niet wordt ondervangen. De hoorder wordt dus niet overtuigd. Integendeel, hij versterkt zich in zijn bezwaar en heel de kracht van 's predikers woorden gaat hem voorbij.

Voor al nu dit laatste kan door gemeentevergaderingen worden ondervangen. Daar kan wel gevraagd of bezwaar gemaakt worden en dan kan daarop onmiddellijk worden geantwoord. Misverstand kan worden weggenomen. Wat niet genoemd was, kan alsnog worden naar voren gebracht.

A.

J. G. K.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De vrûheid der vrûe school.

IV.

De vrûe school is gebonden aan de vier kringen van het gezin, de onderwijzers, de kerk en de overheid. Al deze vier banden kunnen de vrûheid van ons Christelijk onderwijs drakten, wat in 'tkori is aangeboond ten opzichte van de drie eerste kringen. Om rest hog de bespreking van den druk, die nageoefna kan worden door den staat.

De geschiedenis van ons christelijk onderwijs heeft ons geleerd, dat de scherpste aanranding

van de vrûe school is de vrûe school, die niet is gebonden aan de vier kringen van het gezin, de onderwijzers, de kerk en de overheid. Al deze vier banden kunnen de vrûheid van ons Christelijk onderwijs drakten, wat in 'tkori is aangeboond ten opzichte van de drie eerste kringen. Om rest hog de bespreking van den druk, die nageoefna kan worden door den staat.

Waarom is de vrûe school niet gebonden aan de vier kringen van het gezin, de onderwijzers, de kerk en de overheid. Al deze vier banden kunnen de vrûheid van ons Christelijk onderwijs drakten, wat in 'tkori is aangeboond ten opzichte van de drie eerste kringen. Om rest hog de bespreking van den druk, die nageoefna kan worden door den staat.

Doet zij Maakt zij overheidsl

Wanneer ik voorop geopend n

in de nief ciele gell diensthu

gaan bou de ruimte

Septembe kerk is g

tooning, c opricht d leeft, voor

ons gegev Maar di

Als we zien we d onoprecht

de wet-de er zijn het

van de v onderscha

banden, d kunnen. E

nuchteren aanzien, v tingen. De

zen, doch weging is

en is de van overb

Laat ik tigen.

Ik denk gehandeld

waarbij de met de

meentebes voorwaard

keuze van kan men

oogen der van aann

ik stem b digen toe

heid de leriei bep

kan ook d maar zij i

wrijvingsp worden, d

Slecht-g besturen

Wannee en wethou

zield zijn, nigestorve

zoo vlot er en onze s

heid in. E trilt in uv

dien ander

tijd, toen

delen, en

offerden v

Die geb

van liefde

In die

fering en

architector

en verre

is royaal,

die het e

luider stem

Er is e

De nieu

akterrein,